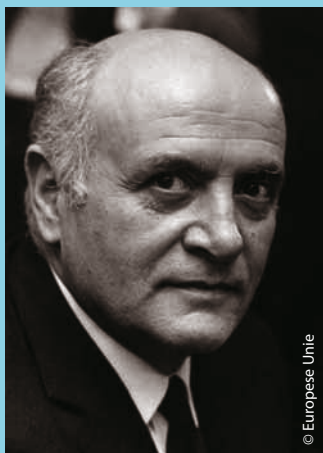


Altiero Spinelli: een gedreven federalist



© Europese Unie

Altiero Spinelli 1907 - 1986

De Italiaanse politicus Altiero Spinelli was een van de grondleggers van de Europese Unie. Hij speelde een belangrijke rol bij het voorstel van het Europees Parlement voor een verdrag betreffende een federale Europese Unie, het zogenoemde plan-Spinelli. In 1984 werd dit plan met een overweldigende meerderheid van stemmen goedgekeurd in het parlement. Het vormde een belangrijke bron van inspiratie voor het versterken van de Europese Verdragen in de jaren tachtig en negentig.

Toen Spinelli 17 jaar oud was, werd hij lid van de Communistische Partij. Hierdoor zat hij tussen 1927 en 1943 gevangen onder het fascistische regime. Aan het einde van de oorlog richtte hij in Italië de federalistische Europese beweging op.

In zijn rol van adviseur van onder anderen de Gasperi, Spaak en Monnet werkte hij voor de eenwording van Europa. Hij bevorderde de Europese zaak ook op academisch gebied en stichtte in Rome een instituut dat zich bezig hield met internationale kwesties.

Als lid van de Europese Commissie was hij van 1970 tot 1976 bevoegd voor industrieel beleid en onderzoek. Voordat hij in 1979 werd gekozen voor het Europees Parlement diende hij eerst drie jaar als lid van het Italiaans parlement voor de communistische partij.

De beginjaren

Altiero Spinelli werd op 31 augustus 1907 in Rome geboren en kwam uit een socialistische familie. Hij werd op jonge leeftijd politiek actief in de Italiaanse Communistische Partij. In 1926 werd hij als gevolg daarvan gearresteerd. Hij werd door de fascistische bijzondere rechtbank van Mussolini veroordeeld tot 16 jaar en 8 maanden gevangenisstraf. Hij bracht tien jaar in de gevangenis door en nog eens zes jaar in interne verbanning. Gedurende al die tijd weigerde hij zijn idealen op te geven en berouw te tonen, hoewel dit hem een pardon zou verlenen. In de gevangenis studeerde hij voortdurend en werd een fervent voorstander van supranationale integratie. Hij uitte kritiek op bepaalde politieke standpunten van de Communistische Partij. Door zijn ontgoocheling in de partij en de door zelfstudie verworven inzichten besloot hij het communisme achter zich te laten en het federalisme na te streven. Toen hij op het kleine eiland Ventotene

gevangen werd gehouden, begonnen zijn federalistische ideeën vorm aan te nemen. Hij raakte er steeds meer van overtuigd dat een grootschalige Europese beweging naar federalisme de vernietigende kracht van het nationalisme zou helpen tegengaan.

Het Manifest van Ventotene

Tijdens zijn periode op Ventotene las Spinelli de werken van diverse federalistische theoretici. Geïnspireerd door hun denkwijzen en ideeën stelde hij samen met andere politieke gevangenen het Manifest van Ventotene op. Hierin zette hij de oriëntatie van zijn federalistische visie en de toekomst van Europa uiteen. Dit manifest is een van de eerste documenten waarin voor een Europese grondwet wordt gepleit. Volgens het manifest, dat

aanvankelijk “Naar een vrij en verenigd Europa” heette, zou een overwinning op het fascisme nutteloos zijn als het alleen zou leiden tot een andere versie van het oude Europese stelsel van soevereine naties die louter in verschillende allianties zouden zijn verenigd. Dit zou alleen maar opnieuw tot een wereldoorlog leiden. In het manifest werd de vorming van een supranationale Europese federatie van staten voorgesteld. Het voornaamste doel ervan was Europese landen zodanig onderling met elkaar te verbinden dat het onmogelijk zou zijn ooit weer een oorlog te beginnen.

De federalistische beweging

Nadat hij in 1943 uit interne ballingschap werd vrijgelaten, dienden zijn geschriften als het programma voor de Movimento Federalista Europeo (Europese Federalistische Beweging) die hij datzelfde jaar oprichtte. Gedurende de rest van de jaren veertig en vijftig werd Spinelli fervent voorstander van het federalistische doel van een verenigd Europa. Tijdens deze periode uitte hij kritiek op het gebrek aan vooruitgang in pogingen om tot Europese integratie te komen. Hij was van mening dat intergouvernementele samenwerking met volledige nationale soevereiniteit in organisaties zoals de OESO en de Raad van Europa niet afdoende was. Om die reden legde hij zich vastberaden toe op verdere integratie. Hij overtuigde bijvoorbeeld de toenmalige Italiaanse premier Alcide de Gasperi, van wie hij politiek adviseur was, om zich in te spannen voor de oprichting van een Europese defensiegemeenschap. Tot Spinelli's grote teleurstelling mislukte dit uiteindelijk echter.

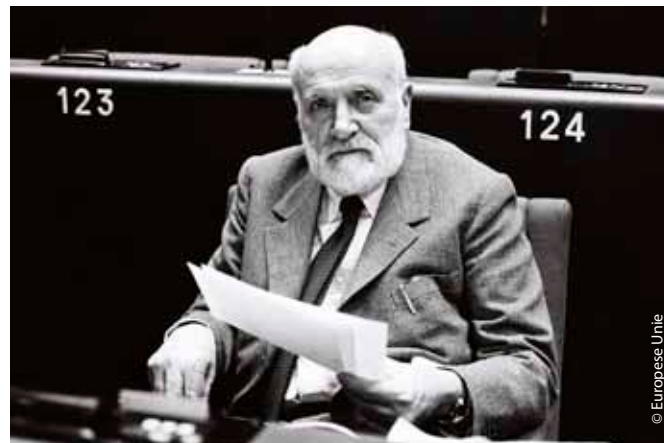
De Krokodil-club

Tijdens de jaren zestig was Spinelli regeringsadviseur en onderzoeker, richtte in Rome het instituut van internationale zaken op en was van 1970 tot 1976 lid van de Europese Commissie. In 1979 werd hij gekozen als lid van het Europees Parlement. Als parlements lid greep hij opnieuw de kans om zijn federalistische visie van Europa te promoten. In 1980 richtte hij samen met andere federalistisch ingestelde parlementsleden de Krokodil-club op, genoemd naar het restaurant in Straatsburg waar ze vaak bijeenkwamen. De Krokodil-club wilde een nieuw Europees verdrag. De leden dienden een motie in voor het oprichten van een speciaal comité door het Parlement. Dit comité moest een

voorstel opstellen voor een nieuw verdrag over de Europese Unie, officieus een grondwet voor Europa.

Het plan-Spinelli

Op 14 februari 1984 nam het Europees Parlement met een overweldigende meerderheid zijn voorstel aan en keurde het het Ontwerpverdrag tot oprichting van de Europese Unie, het zogenoemde plan-Spinelli, goed. Het verdrag werd echter niet door nationale parlementen bekrachtigd. Het vormde daarentegen wel de grondslag voor de Europese Akte van 1986, die de nationale grenzen voor de gemeenschappelijke markt openstelde, en voor het Verdrag van Maastricht van 1992 tot oprichting van de Europese Unie. Spinelli's gedrevenheid bracht de Franse president Mitterrand ertoe de vroegere Franse afkerigheid tegenover een intergouvernementele aanpak voor Europa op te geven. Dit vormde in een aantal Europese regeringen de impuls om het Europese integratieproces verder aan te zwengelen.



Spinelli in het Europees Parlement, kort nadat het in 1984 zijn plan voor een federaal Europa had aangenomen.

Hoewel niet al zijn ambitieuze ideeën in werkelijkheid werden omgezet, streefde Altiero Spinelli onvermoeibaar zijn doel van een Europese supranationale regering na. Deze moest verdere oorlogen voorkomen en de landen van dit continent in een verenigd Europa samenbrengen. Zijn gedachtegoed leidde tot tal van veranderingen in de Europese Unie, zoals de toekenning van meer bevoegdheden aan het Europees Parlement. De federalistische beweging houdt overigens nog geregeld bijeenkomsten op het kleine eiland Ventotene. Altiero Spinelli overleed in 1986. Het belangrijkste gebouw van het Europees Parlement in Brussel is naar hem vernoemd.